

References

1. Shetty N. Cryptocurrency Security: How To Protect Your Digital Investment URL: <https://www.finextra.com/blogposting/20477/cryptocurrency-security-how-to-protect-your-digital-investment> (дата звернення: 12.03.2022)
2. Matthews K. What to know about user authentication and cyber security URL: <https://www.information-age.com/what-to-know-about-user-authentication-cyber-security-123487818/> (дата звернення: 22.03.2022)
3. Bhalla A. Complete Guide on Cryptocurrency Security URL: <https://www.blockchain-council.org/cryptocurrency/complete-guide-on-cryptocurrency-security/> (дата звернення: 11.02.2022)
4. Milan Fintech Summit URL: <https://www.milanfintechsummit.com/cryptocurrency-global-market-2021/> (дата звернення: 21.01.2022)
5. Coin Market Cap URL: <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/price-estimates/> (дата звернення: 02.04.2022)

ЗАГРОЗА ПОШИРЕННЮ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В РЕАЛІЯХ ВІЙСЬКОВОГО СЬОГОДЕННЯ: МІКРОБІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

*Дерев'яно Тетяна Василівна, Звягольська Ірина Миколаївна,
Полянська Валентина Павлівна
Полтавський державний медичний університет*

Анотація. У статті розглянуто чинники поширення і розвитку інфекційних захворювань як серед цивільного населення, так і військовослужбовців ЗСУ в умовах військових подій, які склалися на території України в 2022 році. Наведено приклади інфекційних хвороб різної етіології, їх шляхи передачі, які становлять загрозу щодо поширення в умовах надзвичайної ситуації військового характеру і є порушенням нормальних умов життя та діяльності людей.

Ключові слова: інфекційні захворювання, військові події.

Протягом усієї історії становлення людського суспільства інфекційна патологія завжди домінувала в структурі захворюваності людей. Незважаючи на численні науково-практичні здобутки в галузі медицини минулого і теперішнього століть проблеми інфекційної патології і на сьогодні не втратили своєї актуальності [1].

На жаль, у зв'язку з військовими діями 2022 року в Україні може скластися вкрай важка ситуація з поширенням і розвитком багатьох інфекційних захворювань як серед цивільного населення, так і військовослужбовців ЗСУ. Тому, проблеми інфектології не лише не відійшли на другий план, а, навпаки, піднялися на вищий рівень актуальності.

В умовах природного, а для людини і соціального середовища, між чутливим макроорганізмом і патогенним мікроорганізмом історично виникли певні взаємовідносини, які визначаються як інфекційний процес, крайнім проявом якого є інфекційне захворювання. Види інфекційного процесу різняться за проявами і характером перебігу, за характером зараження і поширенням мікроорганізму та його токсинів в макроорганізмі. Найважливішою особливістю інфекційних захворювань є те, що безпосередньою причиною їх виникнення є проникнення в організм будь якого мікроорганізму (патогенного, умовно-патогенного і навіть непатогенного), який, розмножуючись, викликає ті чи інші порушення в ураженому організмі, виділяється в навколишнє середовище, створюючи небезпеку зараження інших людей. Тож основними факторами інфекційного процесу є патогенний мікрорганізм, чутливий макроорганізм і умови довкілля.

Процес поширення інфекцій в людському колективі (епідемічний процес) – безперервний процес взаємодії мікро- і макроорганізмів на популяційному рівні, який

супроводжується поширенням специфічних інфекційних захворювань серед людей і забезпечує збереження збудника в природі як біологічного виду. Особливості його виникнення, розвитку та згасання специфічні для кожної інфекційної хвороби. Розвиток цього процесу залежить від його трьох рушійних сил, які тісно пов'язані між собою: джерела інфекції, механізми, шляхи і чинники передачі та розповсюдження, сприйнятливості до даної інфекції населення.

Під час військових конфліктів зростання чисельності випадків захворюваності населення на інфекційні хвороби пов'язане з багатьма чинниками: погіршення екологічного стану довкілля (в результаті вибухів нафтогазових комплексів, цистерн з хімікатами, використання хімічної зброї ворогом, порушення радіологічної безпеки та ін.); проблеми забезпечення водою та вживання контамінованої, зокрема мікробами, води та питних напоїв, недоброякісних продуктів; використання забрудненого одягу, постільної білизни; погіршення умов роботи органів охорони здоров'я та недостатньою кількістю медичного персоналу; погіршення забезпечення медикаментами; порушення графіку планових щеплень та забезпечення профілактичними засобами; збільшення міграції населення, перенаселеності в окремих регіонах; виснаження від голоду і великих фізичних навантажень, переохолодження та інше [2].

За умов військових дій на території України спостерігається збільшення кількості внутрішньоопереміщених осіб та вимушених переселенців/біженців. Однією із причин поширення інфекційних хвороб є щільне скупчення людей у евакуаційних вагонах, місцях для ночівлі чи тимчасового проживання, де є відсутність засобів загальної та особистої гігієни тощо[3].

Крім того, у місцях тимчасового перебування людей може зростати ризик виникнення та поширення інфекцій, які за мирних часів в нашій країні вважались вакцинокерованими (поліомієліт, туберкульоз, епідемічний паротит, кір, краснуха, дифтерія, кашлюк, вітряна віспа та ін.). Особливо така ймовірність зростає серед дітей, які не отримали курс необхідних профілактичних щеплень. Тож нагальним є питання формування колективного імунітету шляхом організації проведення ревакцинації та екстреної серопротекції або вакцинопрофілактики.

За військових умов більшість поранень припадає на кінцівки. Потенціально смертельний сепсис (правець, газова гангрена, гемолітична септицемія) є головною небезпекою для постраждалих. На перебіг хвороби та строки одужання суттєвий вплив має забруднення раньового вогнища піогенними мікроорганізмами, особливо коли відбувається контамінація антибіотикорезистентними штамами. У зв'язку з цим доцільним є визначення чутливості мікроорганізмів до антибіотиків. Адже застосування раціональної антибіотикотерапії у комплексі з патогенетичним лікуванням допомагає ефективно боротися з гнійно-запальними інфекціями м'яких тканин, шкірних покривів, та на тлі їх ускладнень – виразками, пролежнями, остеомієлітом у постраждалих бійців та постраждалих мирних громадян.

Як зазвичай, поранені, у першу чергу, потрапляють до польових госпіталів/медичних пунктів, які можуть бути переповненими та недостатньо оснащеними профілактичними та дезінфікуючими засобами для надання першої медичної допомоги. Крім того, дотримання високого рівня лікарняної гігієни в неймовірно складних умовах сьогодення часто може бути нездійсненним, що сприяє поширенню внутрішньолікарняних та ятрогенних інфекцій, спричинених, переважно мультирезистентною бактеріальною флорою [3].

У зоні активних бойових дій цивільні громадяни протягом тривалого часу проживали/проживають у бомбосховищах, підвальних приміщеннях, тимчасових укриттях, у холодних і сирих умовах, що значно підвищує ймовірність поширення багатьох інфекційних захворювань, і насамперед, респіраторних – вірусної та бактеріальної етіології (гострі респіраторні захворювання, гайморити, ангіни, трахеїти, бронхіти, пневмонії, туберкульоз). Такі незадовільні житлові умови й масове скупчення людей значно розширюють коло можливих шляхів передачі збудників інших патогенних та умовно-патогенних

мікроорганізмів.

Необхідно зробити акцент і на умови харчування та якість харчових продуктів, питної води у воєнний час. В умовах обмеженого доступу до води або зовсім її відсутності, для пиття та приготування їжі, люди використовували технічну воду, збирали і топили сніг, готували страви із кормових заготовок для тварин та ін. Це, в першу чергу, підвищує можливість виникнення та поширення кишкових інфекцій різної етіології (ротавірусна інфекція, ешерихіози, сальмонельозні гастроентерити, шигельози, ботулізм та ін.). Небезпеку харчових токсикоінфекцій також можуть становити неякісні, зіпсовані або забруднені продукти тваринного походження, зокрема без належної термічної обробки м'ясо, риба, яйця, молоко, консерви.

З огляду на вище викладений матеріал актуальним є дотримання в цих екстремальних умовах сьогодення науково обґрунтованих принципів боротьби з інфекціями шляхом розриву взаємозв'язків між ланками епідемічного процесу. Це досягається проведенням комплексу заходів, спрямованих на ізоляцію джерела збудника, руйнування механізму та шляхів передачі збудника та підвищення несприйнятливості макроорганізму до інфекційних захворювань. Тому протиепідемічні заходи необхідно впроваджувати за означеними напрямками.

Таким чином, епідеміологічні аспекти інфекційних захворювань в умовах військового стану на території України зазнали суттєвих змін і мають залежність від активності бойових дій, сезонно-кліматичних факторів, різновиду зброї, яка застосовується, тилового оснащення військ, різного контингенту людей – учасників військових подій. Рівень росту інфекційних захворювань може бути значним як серед військовослужбовців, так і серед цивільних громадян, внутрішньопереміщених осіб, вимушених переселенців/біженців.

Список використаних джерел

1. Панченко Л. О., Васіна С. І., Звягольська І. М., Попова Н. Г., Копча Ю. В. Емерджентні і ре-емерджентні вірусні інфекції: глобальна проблема XXI століття. *Інфекційні хвороби*. № 4 (82), 2015. С. 59 – 66.
2. Трихліб В. І., Майданюк В. П., Ткачук С. І., Півник В. М. Інфекційні захворювання під час локальних війн. *Інфекційні хвороби*. 2015. №1. С. 58–65.
3. Wroczyńska A., Rymer W., Kuna A., Biała M.: Profilaktyka i kontrola chorób zakaźnych w kontekście agresji Rosji na Ukrainę. *Omówienie zaleceń European Centre for Disease Prevention and Control. Med. Prakt.* 2022. 4. С.80–88, 106. URL: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.1374.151>.

ПРОБЛЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Дмитренко Віталій Анатолійович, Дмитренко Віта Іванівна
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Анотація. У статті проаналізовано правові та практичні аспекти збереження пам'яток архітектури в умовах війни. З'ясовано ступінь руйнування архітектурних об'єктів на території України внаслідок російського вторгнення. Досліджено міжнародний і вітчизняний досвід вирішення цієї проблеми. Сформульовано пропозиції щодо захисту архітектурних пам'яток в умовах ведення бойових дій.

Ключові слова: війна, культура спадщина, пам'ятка архітектури, ЮНЕСКО

В умовах відкритої військової агресії Російської Федерації проти нашої країни питання збереження пам'яток архітектури є надзвичайно актуальним. Очевидно, що в умовах бойових дій першочерговим завданням державних інституцій та органів місцевого самоврядування є збереження людських життів. Однак, і порятунок історичних будівель